

Optimizarea achiziției, gestionării și diseminării informației în format electronic (II)

Din păcate, rolul bibliotecilor universitare de parteneri ai procesului de învățământ, dincolo de declarațiile conjuncturale și complezente, este adesea ignorat. O dovadă în acest sens o constituie absența oricărei referiri la bibliotecă în Hotărârea de Guvern nr. 1011/2002, care reglementează organizarea și funcționarea învățământului la distanță și a învățământului cu frecvență redusă în instituțiile de învățământ superior, în condițiile în care, în alte țări, aceste forme de învățământ nu pot fi concepute fără corelarea cu serviciile oferite de structurile infodocumentare aferente (Gadd, 2002), iar recomandarea recurentă în literatura de specialitate este ca serviciile oferite studenților la IDD să fie echivalente celor oferite studenților integrați în formele de învățământ de zi (Association of College and Research Libraries, 1998).

La fel de adevărat este ca, în bibliotecile din România, schimbarea la nivelul structurilor și serviciilor a rămas în urma inovațiilor tehnologice. Preocuparea pentru informatizarea proceselor interne de bibliotecă nu a fost egalată în intensitate de atenția acordată serviciilor destinate utilizatorilor. În cele mai multe cazuri, utilizatorilor li se oferă instrumente, nu servicii moderne. Serviciile bazate pe exploatarea noilor tehnologii apar, de multe ori, ca rod al unor inițiative izolate și nu ca rezultat al asumării de către organizație a schimbării la acest nivel (fapt dovedit, printre altele, de calitatea, de cele mai multe ori slabă, a paginilor Web ale bibliotecilor, pagini Web care, în lumea de azi, reprezintă cartea de vizită a oricărei instituții). Mutarea accentului de pe achiziție pe furnizarea accesului la sursele de informare, caracteristică bibliotecilor moderne, rămâne încă un deziderat. Constrângerile legate de resursele umane - nivelul salariilor, care face ca, de multe ori, procesul de selecție a personalului să nu aibă obiect - și de buget - lansarea de noi servicii, care presupune asumarea unor costuri, semnificative în unele cazuri ("Biblioteca societății informației, la

rândul ei, asigură servicii mai rapide și mai cuprinzătoare, dar, în ansamblu, bazate pe costuri mari. Prăjitura digitală nu va fi la îndemâna tuturor.") (Stoica, 2001) - sunt reale, dar bibliotecile românești sunt departe de a fi obținut maximum de rezultate în condițiile date. Deși se vorbește de biblioteca viitorului, pasivitatea a rămas, în multe privințe, semnul tradiției.

3. Plan de acțiuni

Misiunea bibliotecilor centrale universitare

Bibliotecile centrale universitare sunt instituții de învățământ și cultură care răspund prin structură, funcționalitate și servicii cerințelor complexe și diverse de informare, studiu și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale. În acest scop, ele se dezvoltă ca sisteme integrate de structuri, asigurând baza de documente și de informații pe toate categoriile de suporti necesare procesului de învățământ, realizează valorificarea și comunicarea acestora, organizează servicii adecvate pentru utilizatori.

Scop

Optimizarea achiziției, gestionării și diseminării informației în format electronic în bibliotecile centrale universitare și filialele acestora.

Obiective

1. optimizarea prezervării, conservării și accesului la documentele de patrimoniu și la alte documente valoroase deținute de biblioteci

2. creșterea calității colecțiilor de documente electronice deținute de biblioteci

3. dezvoltarea accesului online al utilizatorilor bibliotecilor la colecții de documente și informații

4. optimizarea accesului online al utilizatorilor la informațiile bibliografice reflectând colecțiile bibliotecilor centrale universitare.

5. dezvoltarea serviciilor de bibliotecă furnizate la distanță.

Acțiuni

1.

1.1 digitizarea colecțiilor de documente de patrimoniu deținute de bi-

blioteci, precum și a altor documente valoroase, de interes public, ieșite de sub incidența prevederilor privind copyright-ul;

1.2 crearea unor biblioteci digitale;

1.3 crearea unei interfețe unice de acces la colecțiile digitizate ale bibliotecilor centrale universitare.

2.

2.1 evaluarea colecțiilor de documente electronice deținute de biblioteci (actualitatea informației, frecvența consultării);

2.2 eliminarea documentelor depășite;

2.3 achiziția de noi documente electronice, în special de lucrări de referință, urmărindu-se punerea lor la dispoziție într-o rețea locală, pentru a putea fi accesate simultan de mai mulți utilizatori;

3.

3.1 creșterea numărului de publicații electronice la care biblioteca furnizează acces online;

3.2 analiza pieței bazelor de date comerciale cu caracter științific;

3.3 participarea la consorții, în vederea scăderii costurilor de achiziție;

3.4 crearea unei baze de date comune a resurselor electronice la care bibliotecile centrale universitare furnizează acces online (informații privind costurile, gradul de utilizare, dezideratele, termenii licențelor - în special în ceea ce privește accesul la distanță și furnizarea de documente);

3.5 constituirea unor colecții de resurse Internet disponibile gratuit - regăsirea, evaluarea, selectarea, descrierea, organizarea și punerea lor la dispoziție în paginile Web -, constituite, cu prioritate, din:

- surse de referință - în unitățile centrale;

- surse pe subiect, în funcție de profilurile facultăților - în filiale;

3.6 creșterea calității intermediarii umane prin:

- formarea personalului pentru utilizarea adecvată și pertinentă a facilităților oferite de noile tehnologii;

- degrevarea personalului din serviciile cu publicul de sarcinile repetitive, producătoare de insatisfacție profesionale;

sională și consumatoare de timp, prin folosirea de soluții automatizate (soluții tip FAQ - *Frequently Asked Questions* etc.);

3.7 creșterea nivelului de autonomie a utilizatorilor în folosirea noilor tehnologii și surse de informare, prin programe de formare integrate în fluxul activităților curente ale bibliotecii;

3.8 dezvoltarea strategiilor de marketing al colecțiilor și serviciilor puse la dispoziție online, urmărind mai buna cunoaștere a acestora atât în mediul universitar, cât și în exteriorul lui;

3.9 căutarea de surse alternative de finanțare;

3.10 actualizarea permanentă, în acord cu evoluțiile înregistrate în domeniu, a echipamentelor informatice puse la dispoziția utilizatorilor.

4.

4.1 dezvoltarea conținutului cataloagelor online, în vederea reflectării tuturor fondurilor bibliotecilor;

4.2 furnizarea accesului la distanță la cataloagele online ale bibliotecilor;

4.3 facilitarea accesului studenților la lucrările indicate în bibliografiile de curs:

- includerea listelor bibliografice în paginile Web ale bibliotecilor (unitatea centrală și, în funcție de profil, paginile Web ale filialelor);

- digitizarea cuprinsurilor;
- inserarea de legături hypertext către înregistrările corespunzătoare din cataloagele online și către cuprinsuri;

5.

5.1 adaptarea serviciilor oferite de bibliotecă la nevoile utilizatorilor integrați în formele de învățământ deschis și la distanță și de învățământ fără frecvență:

- determinarea nevoilor specifice ale utilizatorilor integrați în aceste forme de învățământ: nevoi de acces la documente de bibliotecă, nevoi de asistență, consultanță și formare;

- stabilirea serviciilor care vor fi furnizate de bibliotecă și a costurilor implicate;

- stabilirea responsabilităților privind coordonarea și furnizarea acestor servicii;

- delimitarea, în paginile Web ale bibliotecilor, a unui spațiu specific destinat studenților integrați în aceste forme de învățământ.

5.2 dezvoltarea și diversificarea serviciilor de furnizare de informații și documente la distanță:

- servicii de referințe digitale: servicii de referințe prin e-mail; servicii de referințe în timp real (prin chat);

- furnizare de documente digitizate;
- servicii de diseminare selectivă a informațiilor;

- servicii de alertare;

- redactarea și transmiterea, prin e-mail, de buletine informative semnalând noile intrări în colecțiile bibliotecilor și evenimentele importante din viața acestora.

5.3 extinderea și optimizarea serviciilor bazate pe mediul Web:

- tururi virtuale ale bibliotecii;
- pachete interactive de formare a abilităților de informare;

5.4 stimularea feedback-ului utilizatorilor față de serviciile furnizate la distanță;

5.5 dezvoltarea unor programe de cooperare în domeniul învățământului la distanță, urmărindu-se integrarea reală a serviciilor furnizate de bibliotecă în procesul de învățământ.

ROBERT CORAVU

Bibliografie

Association of college and research libraries. *ACRL Guidelines for Distance Learning Library Services* (1998). <http://www.ala.org/acrl/guides/distlmg.html> (Accesat: martie 2003).

Bertrand, Anne-Marie. *À quoi sert l'Internet à l'université ?* În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 47, nr. 3 (2002), p. 83-84.

Biblioteca Centrală Universitară din București. *Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Centrale Universitare din București - 2000-2003*. București, 2000.

Calenge, Bertrand. *Technologies de l'information dans les universités*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 46, nr. 1 (2001), p. 107-109.

Colas, Alain. *Bibliothèques académiques et société de l'information*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 45, nr. 6 (2000), p. 96-98.

Dujardin, Brigitte; Jullien, Madeleine. *Bibliothèque universitaire, bibliothèque publique ?* În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 45, nr. 5 (2000), p. 66-70.

Gadd, Elisabeth. *Meeting the library needs of distance learners without additional funding*. În: *Library Management*, vol.

23, nr. 8/9 (2002), p. 359-368.

Hapel, Rolf; Pirsich, Volker; Giappiconi, Thierry. *Les services Internet des bibliothèques*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 46, nr. 3 (2002), p. 4-12.

Jolly, Claude. *Bibliothèques universitaires*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 46, nr. 6 (2001), p. 50-54.

Mcadam, Daisy; Naylor, Bernard; Nunez, Lluïsa. *Au service des étudiants*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France*, t. 46, nr. 2 (2001), p. 72-81.

Ministerul Educației și Cercetării. *Strategia învățământului superior românesc pe perioada 2002-2010*. 2002.

Partidul Democrației Sociale din România. *Program de guvernare pe perioada 2001-2004*. 2000.

Stoica, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001.

Stueart, Robert D.; Moran, Barbara. *Management pentru biblioteci și centre de informare*. Ed. a 4-a. București: Biblioteca Națională a României; Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice - România, 1998.

Tam, Lawrence W.H.; Robertson, Averii C. *Managing change: libraries and information services in the digital age*. În: *Library Management*, vol. 23, nr. 8/9 (2002), p. 369-377.

Universitatea din București. *Planul operațional anual - 2002*. 2003.

Universitatea din București. *Strategia reformei și dezvoltării*. 1998.

*** Hotărâre nr. 1011 din 8 octombrie 2001 privind organizarea și funcționarea învățământului la distanță și a învățământului cu frecvență redusă în instituțiile de învățământ superior. În: *Monitorul Oficial* nr. 678 (26 octombrie 2001).

*** Legea bibliotecilor nr. 334 din 31 mai 2002. În: *Monitorul Oficial* nr. 422 (18 iunie 2002).

*** Legea nr. 84 din 24 iulie 1995 - Legea învățământului (republicată). În: *Monitorul Oficial* nr. 371 (1 iunie 2002).

